

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

1 september 2013 - 31 januari 2014

Luc Van Schoor

Het werkterrein van ARDEA beslaat grotendeels die van de Natuurpuntaf-

delingen Zuidrand Antwerpen en Hobokense Polder alsook de kasteelparken van Aartselaar.

In de besproken periode werden voor de ARDEA regio 8887 vogelwaarnemingen, verdeeld over 147 soorten, op waarnemingen.be ingevoerd. Dit overzicht bevat de meest interessante. ARDEA dankt de vele vogelliefhebbers(sters) die binnen onze regio hun waarnemingen doorsturen. We ontmoeten ze graag op één of meerdere van onze activiteiten - zie daarvoor de agenda <http://ardea.hobokensepolder.be>

Trektellingen Hobokense Polder 15 sept t/m 31 oktober 2013

In het verslag van de vogelwaarnemingen werden ook gegevens van de herfsttrektellingen toegevoegd. In de lijst zijn ook vogels opgenomen die over de Schelde of LO (Burcht) vlogen. Deze waarnemingen worden soms apart vermeld.

We namen deel aan twee internationale simultaantellingen: op 5 oktober, met bezoek van cursisten vogeltrek (totaal 26 deelnemers!) en op 20 oktober. Tijdens de weekends waren er meestal 8 tot 14 deelnemers present. Op slechts 4 dagen was ik solowaarnemer.

Het was landelijk en vanuit onze telpost bekeken een eerder matig trekseizoen. Vinken, lijsters en leeuweriken kwamen traag op gang en trokken aanvankelijk slechts in kleine aantallen door. Het was wachten tot 5 oktober voor we een dagtotaal van meer dan 1000 vogels konden optekenen, maar ook in de eerste decade van oktober waren er nog (warme) dagen met oostenwind of met zware bewolking waarbij de teller onder de 500 bleef staan. Op 15 oktober wanneer de wind naar ZW was gedraaid, kwam ondanks zware bewolking en buien de trek echt op gang met een dagtotaal van ca 4500 vogels gevolgd door enkele dagen waarbij mist en regen weer de spelbrekers waren. Op 19 okt brak de zon terug door

bij een zwakke ZO wind - wat een plotse influx van doortrekkers teweeg bracht.

19 okt was een topdag, zowel voor aantallen (22781 ex. of 3463 per uur) als soorten (54).

We waren getuige van zeer hoge trek van vinken, lijsters en piepers waarbij zeker een niet onbelangrijk aantal op afstand werd gemist. Visarend streek tijdelijk neer aan Broekskot HP, 2e waarneming grote pieper samen met enkele leeuweriken over Schelde, verpulverend dagrecord Kievit (3x meer), ook nieuw dagrecord voor grote lijster en rietgors, 3e hoogste dagtotaal vink op de telpost, 2e hoogste voor veldleeuwerik, koperwiek en pijlstaart, beflijsters en kruisbekken over HP, geelgors even pleisterend op linker Scheldeoever, een mooi dagtotaal voor ringmus. Zie in de soortbeschrijvingen voor verdere gegevens.

Soortenbespreking

Van **dodaars** werden één tot drie ex waargenomen in Hobokense Polder, Waterlink-Aquafin, Fort VI en één maal in Hof ter Linden. (FH, SH, WM, PB, AD, TV, MH, PV).

De **fuut** werd op 22/9 op de Schelde waargenomen (LVS), geregeld op Fort V, en enkele malen op Fort VI en VIII. Op Fort VII ontbrak de soort. (TV, LJ, SB, JC, HB, WVA, AP, JR, RD en DJ).

Vanop de trektelpost HP werd in oktober 4x een overvliegende **kleine zilverreiger** waargenomen, 2x in gezelschap van grote zilverreiger (LVS). Op 3/11 zat één ex in de HP (AD).

Grote zilverreiger werd tot half december, meestal 1 à 3 ex, regelmatig overvliegend waargenomen over HP en Schelde, Edegem en Fort VI (JP, FH, RB, LJ, TV en ML) met max 12 ex op 21/10 (LVS en FM).

Zittende en foegarerende vogels waren te zien in HP met max 5 ex die neerstreken op 19/10 (JC, LVS) en 1 vogel op Fort VI op 12/12 (PH). Op 21/9 vloog vanuit Kruibeekse Polder een juveniele **purperreiger** over te

Purperreiger - Foto: Joachim Pintens

telpost HP (LVS en JP).

Van half september tot eind oktober werden 9 waarnemingen van **lepe-laar** ingegeven in Antwerpen en HP, met maximum 5 ex over de Schelde op 21/9 (LVS, GB, FH en JP). De eerste 2 **Toendrarietganzen** vlogen over HP op 28/9 (LVS, JP).

Op 30/10 nog een groepje van 11 ex (LVS, JP) en op 01/11 werden er nog een 25-tal gezien over Steytelinckpark-Wilrijk (JPo).

Op 28/9 vlogen de eerste "vroeg" **kolganzen** over HP (JP, LVS). In totaal werden tot eind december ca 458 vogels geteld, verdeeld over 11 groepjes (JP, WM, BM, OM) waarbij de grootste groep van 200-tal vogels op 28/12 over Hove Fruithof (KW).

Grote Canadese ganzen waren gans de periode present al zijn de aantallen gedurende de laatste jaren wel in dalende lijn. De grootste groepen werden genoteerd op 26/10 met 52 ex op en over de Schelde (Antwerpen) (MVR) en 46 ex op 18/1 op Fort VI (LJ).

Nijlganzen werden in klein aantal op de meeste forten, Steytelinck en Middelheimpark, over de Schelde en in Edegem waargenomen. De grootste groepjes: 18 ex op 11/11 over Edegem (LJ) en 13 ex op 16/9 over de Schelde Hoboken (LVS).

Smient was op 2 dagen present, een overvliegend groepje van 7 ex op 19/10 Schelde Hoboken (JP, LVS) en 1 vogel op Fort VI te Wilrijk op 9/11 (JC). **Wintertaling** kwam bijna uitsluitend voor in HP en langs de Schelde met ca 60 ex op 25/12 bij Jachthaven Hoboken (WM) en 46 ex op 26/09 op Broekskot HP (BM). Op 6/11 pleisterden 3 vogels op Fort VII (AW). Op 19/1 vloog een groep van 36 **pijlstaarten** over de Schelde te Hoboken (LVS) en voorts zaten max 4 pleisterende vogels in oktober op Waterlink en 6 ex op HP op 16/12 (SH).

Slobeend kwam de ganse periode voor, de meeste in HP maar ook 1 à 2 ex in de Forten V, VI en VII, Hof ter Linden en Waterlink Aquafin. Max 13 ex over Schelde op 13/10 (LVS), 17 ex op Broekskot HP op 7/12 (AVL) en 8 ex op Waterlink Aquafin op 18/1 (PB). Vanaf 15/9 werden **Tafeleenden** waargenomen langs de Schelde, op de Forten V, VI en VII, met max 25 ex op 17/1 Fort V,

Edegem (LJ), 12 ex op Fort VI (HB), en 25 ex op 18/1 Waterlink/Aquafin (PB).

Op 19/11 tot 3/12 pleisterden 1 tot 5 ex **grote zaagbekken** op Fort VI (TV, SB, LJ, HB, PC, BDS).

Overtrekkende **wespendieven** werden op 6/9 (3 ex) 7/9 en 15/9 (telkens 1 ex) waargenomen te Edegem en Hove (LJ, JD en JC).

Rode wouw: op 28/9 trokken waarschijnlijk 2 ex over. 1 ex tussen 12 en 13 u samen in een bel met 9 buizerds over Antwerpen (GDV) en vervolgens over HP en Edegem (JP, LVS en LJ) en 1 ex om 15.15 u over Hove (KM). Een 3e vogel trok op 5/10 over de telpost HP (LVS, PB, JP, MW, PC). Tussen 9/9 en 7/10 werden 8 **bruine kiekendieven** ingegeven, waarvan 7 overvliegend/doortrekkend (JD, LVS, JP, LJ) en 1 ter plaatse in HP op 7/10 (AVL).

Tussen 29/9 en 13/11 werden 7 **blauwe kiekendieven** (2 man en 5 wijfjes) gespot over Zuid Antwerpen, HP en Edegem (LVS, JDB, LJ, AD, WMZ en SL).

Buizerd was heel de periode te zien in gans de regio. De grootste doortrekpieken langs de telpost HP noteerden we op 28/9 met 56 ex (waarvan 80% tussen 12.30 u en 13.30 u) en 52 ex op 20/10 (LVS). Op 22/10 vlogen 26 ex over tuintelpost Edegem (LJ). Daar vloog ook op 9/11 een **havik** (LJ).

Er werden 3 **visarenden** waargenomen, 1 op 12/10 over Antwerpen (GDV) een tweede op 19/10 over HP die tijdelijk neerstreek op Broekskot (LVS, PC, JP en JC) en een laatste op 24/10 over Antwerpen (BDS). Van **smelleken** werden 5 doortrekkende vogels ingegeven tussen 28/9 en 20/10 waarvan er 3 over HP en Schelde vlogen en 2 over Edegem (LVS, JP, GD, GB, JC en LJ).

Boomvalk was tot begin oktober aanwezig in de regio: 3 doortrekkende vogels over HP op 15/9 (LVS en JP). De meeste waarnemingen betroffen 3 à 2 overvliegende of jagende vogels in Edegem, HP, en

Rode wouw - Foto: Jan Rose

Campus 3-Eiken Wilrijk (LJ, JH, PVW, MVR, BM, JC, LVS, JP en WM). Tussen 27/9 en 28/1 werd 11x een **slechtvalk** waargenomen over de Schelde te Hoboken, Middelheim/Antwerpen, Edegem en Hove. Het betrof vermoedelijk telkens een plaatselijke vogel, behalve die welke op 27/9 hoog over HP, kilometers lang pal west doorvloog.

Tussen 6/11 en 23/1 werd 10 x een **houtsnip** waargenomen in de gebieden HP, Hoboken zelf, Edegem, Schoonselhof, Fort VII en Cleydaelhof (AW, BM, JP, PH en BDK). Op 21/9 vloog een **bontbekplevier** roepend over de Schelde langs de telpost HP en op 14/10 vlogen er 2 **goudplevieren** over, richting noord (LVS).

Voor **kievit** noteerden we op 19/10 op de telpost HP een nieuw dagrecord met 2202 overvliegende vogels (LVS, JP, JC, FG, AVL, JR, PC en PM) en 290 ex over Edegem (LJ).

Witgat was in oktober met 1 a 2 ex present in HP (LVS, YP), 2 overvliegende vogels in Edegem (LJ) en 1x in Hove-Fruithof (KW). De enige **bonte strandloper** vloog over de Schelde te Hoboken op 29/9 (LVS) Op 19/9 vloog een **kleine jager**, 1e kalenderjaar, pal ZW over de Scheldeboord te Burcht (LVS) Een dag eerder werd vermoedelijk dezelfde vogel waargenomen nabij Doel (Kenny Hessel, Pieter Dhaluin) Zowel op 15/9 als op 29/9 vloog er telkens een juv. **dwergmeeuw** over de Schelde te Hoboken (LVS, GB, JP, JR, JDB, ADB, FG, CL, AVL, VV, FM, WH, J&MVR)

Grote mantelmeeuw was een schaarse gast met 1 à 2 ex. langs de Schelde en Hoboken (LVS, PC, JP, JC). Op 21/9 pleisterden 2 **zwarte sterns** op de Schelde te Hoboken (LVS en C°).

Halsbandparkieten zijn in opgang. De exoot was in de parken Steytelinck, Nachtegaal, Den Brandt en Kielpark in klein aantal aanwezig (tot max een 10-tal).

Bosuil werd gedurende de hele periode gehoord in Edegem, Hove, Kasteel Klaverblad/Wilrijk, en op Fort VI (LW, PH, JD, ST, JBC). **Velduil** werd 2x waargenomen, 1 ex over Schelde richting N op 20/10 (EV) en 1 ex belaagd door een 20-tal Kauwen, langs LO/Burcht op 31/10 (LVS).

Stenuil werd slechts éénmaal op 20/12 nabij Klaverblad/Wilrijk waargenomen (PH). De vraag rijst waar deze soort nog als broedvogel in de regio voorkomt.

Solitaire **ijsvogels** werden gedurende de ganse periode gezien in HP, Forten V, VI en VII (hier 1x 2 vogels). (LVS, FH, JP, MVR, JC, PB, TV, AW, SB, DB, RD, AD, MH, WVA, VBS, ES, HB en HM).

Vanaf 19 tot 23 oktober pleisterde een **zwarte specht** in de HP. Op 13/10 vloog de vogel van over de Schelde het Polderbos in. Mogelijk was dezelfde vogel ook aanwezig op 29/12 (LVS, PC, WDW).

Kleine bonte specht was in 2 gebieden aanwezig: HP en Uilenbos te Hove, tijdens de periode eind september, december en januari. (LVS, GB, PC, OM, JD).

Boomleeuwerik trok in klein aantal door in oktober met dagtotalen van 14 ex over Edegem (LJ) en 20 ex over telpost HP op 22/10 (LVS, WDW), 16 ex over HP op 30/10 (LVS, JP, LDW) en 18 ex op 31/10 over Hoboken Moretusburg (JP). Op 18/12 vloog één exemplaar op vanuit een grasland langs de Jules Moretuslei/Wilrijk (LVS).

Veldleeuwerik trok vooral door tijdens de 2de helft van oktober met dagmaximum van 2979 vogels op 19/10 langs telpost HP (LVS & C°) en 500-tal over de tuintelpost Edegem (LJ). Op 30/9 vloog een roepende **duinpieper** kortbij langs de telpost HP (LVS). **Grote pieper** werd overtrekkend waargenomen over de Schelde op 19/10 (LVS & C°) en over

tuintelpost Edegem op 22/10 (LJ). We noteerden een maximaal dagtotaal van 588 **graspiepers** op 19/10 langs telpost HP (LVS, JP en anderen). In december werden er minder **waterpiepers** geteld met respectievelijk 11, 19 en 15 ex op 3 slaappleaatsen op de HP. Het lijkt erop dat de vogels meer verspreid overnachten in het gebied. Verder nog 3 ex overvliegend Campus 3-Eiken Wilrijk (JH) en één ex over Edegem (LJ). Op 23/9 vlogen 2 **oeverpiepers** langs de telpost HP (LVS).

Gele kwikstaart trok in klein aantal door in oktober met o.a. 11 ex op 21/9 over tuintelpost Edegem (LJ) en 9 ex op 28/9 over telpost HP (LVS, JP). **Grote gele kwikstaart** werd gedurende de hele periode verspreid in de regio waargenomen, met pleisterende vogels in HP, Waterlink Aquafin, Hof ter Linden en Fort V te Edegem. De meeste doortrekkers vlogen langs telpost HP door van half september tot half oktober, met max 6 ex op 5 en 6/10.

Op 19/10 trok een **rouwkwikstaart** over de Schelde te Hoboken (LVS). Van **gekraagde roodstaart** werden slechts 2 waarnemingen ingegeven, 1 overvliegend langs HP op 15/9 (LVS, JP) en 1 ter plaatse in Hove (JD). Van 26 tot 30 oktober pleisterden 2 tot 3 **roodborstapuiten** langs de Scheldedijk in HP (LVS, JP, MVR, WN). Op 5 september pleisterde een **tapuit** even in een tuin te Mortsel (SB) en eind september vlogen er 4 ex langs de telpost HP (LVS, JP). Tussen 4 en 19/10 werden in totaal

6 **beflijsters** gespot, waarvan één ex in Edegem (LJ) en 4 ex op 12/10 langs HP (LVS, JP). Op 19/10 vlogen er 485 **kramsvogels** langs telpost HP (LVS, JP); op 8/11 vlogen er 429 ex over Craeybeeckplein/Antwerpen (TV) en op 14/11 werden in Moretusburg/Hoboken op 50 min tijd 629 overvliegende kramsvogels geteld (JP). **Koperwiek** trok vooral door van half oktober tot half november met een max dagtotaal van 1352 ex op 19/10 langs telpost HP (LVS, JP e.a.) en 350 ex te Hove (SVB). Onder waarnemingen van pleisterende vogels vermelden we 30 ex in Fort VIII Hoboken op 28/12 (PB), 22 ex in een tuin te Hove op 20/01 (SVB), 26 ex op 24/01 te Mortsel (SB) en 15 ex op 2/12 op Fort VII (AW). **Grote lijsters** trokken vooral door in de 2de helft van oktober met op 19/10, 21 ex: een nieuw dagrecord voor telpost HP (LVS, JP). Van **vuurgoudhaantje** werden 1 à 2 vogels waargenomen gedurende de ganse periode in HP, Campus 3-Eiken, Craeybeeckplein, Vogelzang/Antwerpen, Aartselaar, Fort VI, Polderstad, Sint Laurentius, Hof Van Mols, Kasteel Den Brandt en Middelheim (JP, SB, TV, WM, RV, PH, BM, EVM, JC, JPo, GB, VDS en PV). Van **bonte vliegenvanger** kwam slechts 1 waarneming voor; 1 overvliegende vogel die werd gefotografeerd op 15/9 langs telpost HP (JP en LVS). Van **staartmees** is bekend dat ze na het broedseizoen in groepjes rondzwerven; meestal zijn die beperkt tot 10 à 15 vogels. Uitzonderingen waren de 26 ex bij

Tapuit

telpost HP op 25/9 (LVS) en 23 ex op de tuintelpost Edegem op 31/12 (LJ). **Zwarte mees** was vanaf eind september in klein aantal aanwezig in de regio. Het betrof zowel pleisterende vogels als doortrekkers met o.a. 8 ex op 3/10 in HP (JP, LVS), 10 ex in Kontich op 19/10 (KM) en 10 ex op 20/10 in Edegem (LJ).

In de regio zijn in het najaar en winter verschillende slaapplekken van **kauw** aanwezig. In het Schoonselhof te Antwerpen overnachten steeds enkele 100-den vogels (een telling staat nog op het programma). In het Hof ter Linden te Edegem verzamelden midden december ca 500 ex op de slaapplek (JC) en eind december waren er ca 300 ex aanwezig in het Ringbos, Station Zuid Antwerpen (JCL). Tussen half oktober en half november werden slechts enkele overvliegende **roeken** gespot. Max 6 ex langs telpost HP op 26/10 (LVS, JP). We noteerden voor **spreeuw** enkele dagen met sterke doortrek. Zo werden langs de telpost HP op 19/10 2628 vogels geteld (JP en LVS) en op 22/10 2141 ex en ca 2000 vogels ter plaatse in Burcht (LVS, WDW). **Ringmus** werd als doortrekker langs de Schelde in klein aantal gezien in oktober. Zowel op 19 als op 20/10 trokken er 28 ex over telpost HP (LVS, JP).

De **vink** was heel de periode verspreid over de regio aanwezig in bossen, parken en tuinen. De meeste doortrek situeerde zich in de 2de helft van oktober met max dagtotalen van 9049 ex op 19/10 en 6502 ex op 20/10 langs telpost HP (LVS, JP). **Groenling** werd zowat overal in klein aantal gezien, met als max 18 foeragerende vogels op 25/1 in HP (DJ). **Putter** was regelmatig present maar nooit talrijk, hoogstens 10 vogels per waarneming. Hetzelfde kan gezegd worden van **sijs**, waarvan de meesten na half oktober doortrokken met respectievelijk max 25 ex en 24 ex op 19/10 en 20/10 over de tuintelpost Edegem (LJ).

Doortrekkende **kneus** werden alleen in Edegem en HP waargenomen, met als dagmaxima van 65 ex op 19/10 en 84 ex op 20/10 (LVS, JP). **Kleine barmsijs/barmsijs spec.** werd vanaf half oktober in klein aan-

tal waargenomen met max 17 foeragerende vogels op 29/11 nabij Groot Rietveld HP (BM, LVS en GB).

Kruisbek werd vooral doortrekend in oktober waargenomen met o.a. groepjes van 24 ex op 4/10 over tuintelpost Edegem (LJ), en als nieuw dagrecord langs telpost HP: 17 ex op 6/10 (LVS, JP). Van **goudvink** werden slechts 2 waarnemingen ingegeven: 1 overvliegende vogel op 17/10 langs telpost HP (LVS) en 1 roepende vogel op 29/10 nabij Kasteel Steytelinck/Wilrijk (SVL).

Geelgors werd 2x overvliend waargenomen, zowel op 23/9 over HP als op 19/10 waarbij een mannetje pleisterde langs de Scheldeoever te Burcht. Pleisterende **rietgorzen**: 1 tot 4 ex kwamen alleen voor in de HP, Hoboken op voederplank en bij Waterlink Aquafin, in beeld (WM en DJ). Met 51 ex noteerden we op 19/10 een max dagtotaal langs telpost HP (LVS, JP).

Waarnemers:

AD Alberto Durinck
 JVB Jan Van Den Bussche
 ADB Anne-Marie De Baudringhen
 KM Koen Maes
 AP Alain Pieters
 KW Koen Wyers
 AVL André Van Langenhove
 LJ Leo Janssen
 LVS Luc Van Schoor
 AW Arthur Wuyts
 LW Luc Wouters
 BDS Bart De Schutter
 MH Marc Hofman
 BM Bert Mertens
 ML Marnix Lefranc
 CL Carine Loonen
 MW Mia Willekens
 DB Dirk Baert
 OM Oliver Mechthold
 DJ Danny Jonckheere
 PB Peter Bastiaensen
 ES Eddy Schild

PV Pieter Vervloet
 EV Erik Van De Velde
 PVW Patrick Van Wouwe
 EVM Eric Van Marck
 RD Ronny Deckers
 FF Frederik Fluyt
 RV Robin Vermylen
 FG Frank Gerard
 SB Stijn Baeten
 FH Francis Hermans
 SH Stefanie Hannes
 FM Frans Merckx
 SL Sebastien Leys
 GB Guy Borremans
 ST Simon Trensou
 GDV Gerrit De Vos
 SVB Steven Van Den Bussche
 HB Hugo Bender
 SVL Sien Van Looveren
 HM Henri Moeskops
 TV Tim Vochten
 JC Johan Claessens
 VDS Veerle De Saedeleer
 JD Julien Dua
 VV Vincent Verhoosel
 JDB Jan De Bie
 WDW Walter De Weger
 JH Jean Hugé
 WH Wim Huybrechts
 JP Joachim Pintens
 WM Wim Mertens
 JPo Jonas Pottier
 WMZ Wendelien Meynzer
 JRo Jelle Ronsmans
 WVA Wouter Van Assche
 JR Jan Rose
 YP Yves Pepermans
 JS Jos Simons